

alte schimbări se petrec după legile înseși ale dialectului sînt rezultatul unor tendințe lăuntrice. Se dau ilustrări concrete de schimbări de aceste două tipuri.

Capitolul III al lucrării (p. 181—200) este consacrat dialectelor sociale. Se face o caracterizare generală a graiurilor sociale și se arată că ele sînt înainte de toate sisteme lexicale cu o sferă semantică limitată și nu au o structură gramaticală proprie, ci există pe baza sistemului gramatical al vreunui grai sau al limbii literare. Ceva mai amănunțit se oprește autorul asupra graiurilor profesionale și asupra jargoanelor și scoate la iveală condițiile sociale în care acestea apar și există.

Dialectismele și limba literară este titlul celui de al IV-lea capitol al lucrării (p. 203—217). Aici se discută în primul rînd probleme stilistice, mai cu seamă în legătură cu funcțiile dialectismelor în beletristică, în diverse etape ale dezvoltării limbii literare.

Al V-lea capitol — *Studierea dialectelor* (p. 219—238) are o mare importanță metodică și metodologică. Aici se explică toate procedeele posibile de descriere a graiurilor. Autorul este adeptul unei « asemenea descrieri a unui dialect, care să prezinte starea sa actuală ca un sistem determinat în dezvoltare » (p. 220). Se dau numeroase indicații practice utile pentru cercetătorii în domeniul dialectologiei.

Ultimul, cel de al VI-lea capitol (p. 237—245) reprezintă o scurtă schiță asupra istoriei dialectologiei bulgare, de la începuturile ei și pînă în prezent. Autorul se oprește asupra activității diversilor dialectologi și acordă mai multă atenție perioadei științifice și de început a dialectologiei bulgare.

Un merit deosebit al lucrării constă în faptul că autorul dă în ea aproape întreaga bibliografie despre dialectologia bulgară, lucru care pînă acum nu s-a mai făcut la noi. Lucrările sînt expuse tematic, indicîndu-se locul în care se examinează un anumit grai sau unde se tratează despre un fenomen sau altul. Această particularitate face aparatul bibliografic, deosebit de bogat, al lucrării, și mai util.

Cele 5 hărți anexate de St. Stoikov sînt o adevărată pledoarie în favoarea geografiei lingvistice. Aceste hărți arată posibilitățile geografiei lingvistice în studiul graiurilor bulgare. De ex., harta nr. 4 — « *Imperativul interdicției* », este deosebit de importantă pentru clasificarea graiurilor bulgare, iar harta nr. 5 « *Denumirile cartofului în limba bulgară* », dă posibilitatea să se rezolve nu numai probleme lingvistice, ci și de istorie materială. Se mai anexează și hărți despre articolul pentru masculin singular și despre particola viitorului. Una dintre hărți prezintă granițele dialectale ale limbii bulgare.

Lucrarea prof. St. Stoikov, alcătuită pentru nevoile studenților care se pregătesc în domeniul filologiei bulgare, depășește, prin conținutul și modul de tratare a problemelor, limitele unui manual, impunîndu-se ca o lucrare fundamentală de dialectologie bulgară. Ea este bogată în contribuții originale ale autorului, unul dintre cei mai buni cunoscători ai graiurilor bulgare, și atestă la fiecare pagină stăpînirea solidă a unui imens material faptic și remarcabila capacitate de sistematizare și analiză multilaterală a lui. Se adaogă la carte o concepție încheiată asupra împărțirii dialectale a limbii bulgare.

MAXIM MLADENOV

(Sofia)

DORA IVANOVA MIRCEVA, *Развой на бъдеще време (futurum) в българския език от X до XVIII век*, Sofia, 1962, Editura Academiei Bulgare de Științe, 201 p. (Redactor responsabil K. Mircev, membru corespondent al Academiei Bulgare de Științe).

În studiul intitulat *Dezvoltarea timpului viitor (futurum) în limba bulgară din sec. al X-lea pînă în sec. al XVIII-lea*, autoarea și-a propus să urmărească originea și evoluția istorică a mijloacelor lexico-gramaticale de exprimare a timpului viitor în bulgară, funcția și valoarea temporală a acestora, locul lor în sistemul limbii și raportul cu formele corespunzătoare din alte idiomi balcanice. Limitînd cadrul cercetării, Dora Ivanova-Mirceva discută aici numai problemele legate de formele de viitor ale diazezei active¹.

¹ Evoluția formelor de viitor la diazeza pasivă și reflexivă este examinată de autoare în articolul *Футуристе форми на страдателно безличия и възвратно-средния залог в историческия развой на българския език*, în « Известия на Института за българския език », VIII, Sofia, 1962, p. 63—73.